

KULTUR

Kulturkollen!

I dag utkommer tidskriften **Provins** andra nummer för året, det första under **Carl Åkerlunds** redaktörskap. Temat är Självständighet och medverkar gör bland andra journalisten Arne Müller, författaren Elin Grelsson Almestad, den katalanska författaren Bel Olid och fotografen Maria Mäki.

Kulturredaktör: Tf Lars Böhlin 090-17 60 18 **Reporter:** Karin Bernspång 090-17 60 63 **E-post:** kultur@vk.se

Sagolikt stark sommar-teater

TEATER

Bröderna Lejonhjärta Västerbottensteatern

Författare: Astrid Lindgren
Dramatisering: Francesca Quartey
Regi: Ronny Danielsson
Koreografi: Roger Lybeck
Dramaturg: Tora von Platen
Scenograf: Bengt Gomér
Kostym: Annsofi Nyberg
Musik: Cay Nyqvist
Skådespelare: Johan Marenus Nordahl, Victor Morell, Anna Söderling, Jan Modin, Göran Hansson samt 17 amatörer

SCEN. Det ska fan till att vara sommar-teater egentligen, och i synnerhet vid våra nordligaste länsteatrar. Vädret, förstås, som bygger in sitt eget riskmoment. Pjäsvalet, som ska tilltala en bred publik och sänka trösklar in mot teaterhuset, men samtidigt marknadsföra den konstnärliga innovation som tiden och bidragsgivare fordrar. Scenografi och skådespeleri som ska klara de stora gester som utomhusscenerna kräver, utan att bli buskis och överspel. Ja, ni är med: utmaningarna syns både fler och mer komplexa än för vilken standarduppsättning som helst under ordinarie spelsäsong.

Ändå är sommar-teatrarna så viktiga för länsteatrarnas existensberättigande – vilka skulle annars skapa nya produktioner för utomhusscenerna, i nära samarbete med platsens kulturskapare och med de resurser som institutionerna unikt kan stå för ute i landet – och lika utmanande som sommaruppsättningarna är till sin konstruktion, lika lyckliga moment uppstår när allt stämmer.

Och med allt detta sagt är det ett jubel att konstatera att Västerbottensteatern vid sommar-teaterns 30-årsjubileum presenterar just ett sådant lyckligt moment där allt blir rätt.

Klassiker är klassiker på sommarscenerna, likafullt riskladdade projekt: ju folkkärare, desto mer står på spel i mötet med publiken. Valet av Bröderna Lejonhjärta i årets uppsättning kan därför klassas som djärvt och är ett val där en benfast konstnärlig vision blir avgörande. Illustratören Jesper Waldersten har i vår presenterat sin svartvitt grafiska tolkning och lika kompromisslös är Västerbottensteatern med sin tvärtom färgmättade tolkning, alldeles nära Astrid Lindgrens original.

Med den spelplats som Medle-forsparken erbjuder vore förstås allt annat direkt resursslöseri – och teatern utviner också det

Victor Morell som Skorpan och Johan Marenus Nordahl som Jonatan. FOTO: PATRICK DEGERMAN

bästa av varje kvadratmeter yta, där grönskan och vattendragen står som klippta och skurna ur Ilon Wiklands ikoniska bildvärldar. Lika tydligt impregnerad är uppsättningen av filmatiseringen från 1977, med sina lika ikoniska replikskiften och scener.

Denna trohet mot älskade original är modig och hade kunnat resultera i en platt känsla av osäkert plagiat – men i stället använder Ronny Danielsson de kända markörerna från bok och film till att bygga ett tydligt skelett där ett finstilt hantverk och ett solitt ensemblespel får utrymme att fylla i alla de nyanser och den komplexitet som dramat rymmer.

Scenytan mellan bäckar och träd-dungar är smått genialisk: en stålblank upphöjning med slutande scenkanter som låter fö-

reställningen sömlöst flyta in i omgivningarna. På vita cyklar, Grim och Fjalar, susar Skorpan och Jonatan snabbt genom hela dalgången och med reflekterande scenytor expanderar scenrummet i alla riktningar.

Publiken kan i reflektionerna på scenen se en potentiell förrädare smyga i kulisserna, en lieman i en skogsdunge på avstånd, eller duvdrottningens vita flock mångfaldigas. Katlagrottan är en hotfullt vinklad kub över vilken en vit måne stiger under Skorpanes ödesfärd mot Törnrosdalen och scenytan omgestaltas effektivt med hjälp av lådmoduler som kan vara gömställen, bergspartier eller podier för tyrannens tal till folket.

Spegeleffekten lägger också an en metanivå genom att ge en koppling till en stålblank sam-

tid. När jag ser föreställningen har just hjärtskärande rapporter om tvångsseparatorer vid USA:s gränser nått världen och barnens gråt i ljudklippen som spridits lägger sig som ett tydligt eko till de upprepade separatorerna mellan Jonatan och Skorpan. Den rödlätte Jossi i Jan Modins lysande tolkning blir i sammanhanget en direkt påminnelse om hur fasansfullt det kan bli när en dumslug, svekfull karriärist tar sikte på makten.

Att Tengil är en parant medelålders kvinna och att officersduon Veder och Kader (Jan Modin och Göran Hansson, som också gör en genomsympatisk Hubert) har subtila drag av Kling och Klang, förstärker ytterligare budskapet om onskans försåtliga skepnader.

Sagens kontrakt om ont och gott som i grunden skilda en-

heter bryts aldrig, men uppsättningen understryker att paletten i det mänskliga är mångfärgad. Fina skådespelarinsatser förmedlar allt detta: Anna Söderling gör distinkta gestaltningar av tvivel och mod hos två nyckelroller, Körsbärsdalens ledare Sofia och Törnrosdalens Mattias, och brödraduon Victor Morell och Johan Marenus Nordahl som Skorpan och Jonatan är lysande i sitt samspel, med ett plastiskt och högintensivt skådespeleri.

Särskilt imponerande är en sångstark Marenus Nordahl, som laddar de så välkända replikerna med en inlevelse som gör att de känns helt nya.

Amatörskådespelarna förtjänar ett särskilt omnämnande; sällan har en sommaruppsättning besatts av sådan innerlighet i ensemblespelet. Detta gör massscenerna effektfulla och suggestiva, både de myllrande gästbuderna och den kritiska svärgestaltade Sista Striden, som får en poetisk lösning som utmynnar i ett pyrotekniskt crescendo från Katlagrottan.

Lika ömsint poetisk blir den finalscen som tillhör Astrid Lindgrens allra starkaste, den självmordspakt som i benådad kärlek sluts mellan bröderna.

Avskalat och med en mjuk ram i form av en sång i dur tar bröderna farväl. En stilla vandring ut i grönskan ersätter bokens hopp utför stupet – det är hoppfullt och fullständigt lysande.

” Det är ett jubel att konstatera att Västerbottensteatern vid 30-årsjubileet presenterar ett sådant lyckligt moment där allt blir rätt.

Anna Söderling som Törnrosdalens Mattias.

SARA MEIDELL